

DESCRIPCIÓ I ANÀLISI CONCEPTUAL DE TERMES PROPIS DEL TEMA

Fitxes d'estudi

- la definició de ciutat
- la definició d'urbanisme
- el sistema urbà espanyol i les seves característiques

- la xarxa *d'influències i funcions econòmiques entre les ciutats*

- *les polítiques i planificació urbanes*
- els indicadors urbans

- **Definició de ciutat**

- espai on conviuen un nombre variable de persones

- tenir més de 10.000 qualitativament dec tenir importància històrica, artística, social, política..etc.

Categories :

- metròpolis ciutats amb més de 250.000 habitants (Madrid i Barcelona)
- metròpoli regional + 500.000 habitants (València, Bilbao, Sevilla, Saragossa i Màlaga)
- metròpoli subregional + 250.000 habitants (són la major part capital de comunitat autònoma, Valladolid, A Coruña, Oviedo i Múrcia)

Ciutats: Tenen entre 10.000 i 250.000 habitants

- Ciutats mitjanes: entre 50.000 i 250.000 habitants

- Ciutats petites: entre 10.000 i 50.000 habitants. Tenen poca importància provincial però molta a nivell comarcal. Viles: Tenen menys de 10.000 habitants. Són localitats que mantenen serveis bàsics com estacions de serveis, centres de salut, centres d'educació primària.

- **Definició d'Urbanisme**

És el fenomen pel qual les ciutats creixent d'una manera accelerada en nombre, població i superfície. Es refereix a les concentracions de població en un espai on es desenvolupen activitats econòmiques i innovacions.

Destaquem

- La ciutat pre-industrial. Són nuclis de població formats des del Neolític fins el S. XVIII (enclaus preromans, ciutats romanes, ciutat islàmica i cristianes).
- La ciutat industrial. La ciutat es transforma radicalment darrera la Revolució Industrial. Es modifica l'aspecte i el tamany de la ciutat, arriba a atraure onades de persones a treballar a les fàbriques, apareixen els barris obrers, molt pobres i de baixa qualitat. N'hi ha 3 focus d'atracció: Barcelona, Madrid i Bilbao.

Segons avança el S. XIX la ciutat perd les seves muralles, es milloren els accessos, es fan els eixamples basats en un plànol ortogonal amb carrers amples, edificis amb estètica i baixos per garatges i comerços. Ho veiem tant a Madrid (fomentat pel Marquès de Salamanca al barri de Salamanca) com a Barcelona i altres ciutats. Neix també el barri obrer construït a les afores de les ciutats. Utilitzen materials pobres, vivendes petites i a vegades sense serveis mínims. Dins de la ciutat s'obren vies de comunicació (Madrid_Gran Via; Saragossa_Alfonso I). Darrera aquestes millores apareixen projectes més ambiciosos com les ciutats-jardins, on es pretenia tenir millor comunicació i vida més agradable (Madrid-Arturo Soria, que també és una ciutat lineal). Des de mitjans del S XIX fins a la Guerra Civil, les ciutats creixent fins un 40% gràcies al desenvolupament industrial.

Entre 1936 a 1950 es produeix una davallada de les ciutats. El règim de Franco, quan es recupera de la crisi de la posguerra intenta reconstruir les ciutats però al mateix temps retenir a la gent al món rural. Les ciutats poc a poc es van recuperant i entre el 1960 i 1975 és l'època del desenvolupament industrial a les ciutats que provoca per una banda un èxode rural lligat també a un explosió demogràfica denominada Baby-boom (barri industrial de Delicias).

- La ciutat post-industrial

A partir de 1973 (crisi del petroli), la indústria espanyola comença una crisi que aprofiten els ajuntaments per treure les indústries de la ciutat. El creixement de les ciutats continua pel creixement de les activitats terciàries. En aquest moment es continua amb la creació de noves infraestructures, sobretot a la Costa del Sol i a les illes. Els anys 90 es ralentitza el creixement a les ciutats tradicionals i s'inicia el desenvolupament urbanístic a ciutats i províncies properes a les grans ciutats (Madrid: Pozuelo, Las Rozas, Segovia i Toledo). Actualment segueix aquesta tendència de dispersió urbanística coneguda com urbanització difosa. Sobre el futur, tenim teories que ens diuen que el creixement de les ciutats encara anirà creixent i teories que ens diuen que s'aturarà perquè al millorar les comunicacions neixeran d'altres nuclis.

La ciutat post-industrial conviu amb la pèrdua del món rural.

A Espanya el 90% de les localitats són rurals, però la major part de la població viu a les ciutats.

Des de la Revolució Industrial la ciutat ha anat guanyant importància.

La caiguda del món rural té a veure amb:

- pèrdua de població
- pèrdua de la importància econòmica
- Envel·liment de la població
- Desaparició i abandonament d'algunes localitats

L'habitat rural pot ser dispers o concentrat:

- **Dispers:** cases que es troben aïllades i tenen activitats econòmiques primàries.
- **Concentrat:** es dona a tota Espanya i les cases estan juntes. Es situen al voltant d'una plaça i al centre es troba l'església.

- **Funcions urbanes**

A) Sobre funcions urbanes

Regió urbana: on les ciutats i les zones urbanitzades gairebé formen un continu i estan separades per escasses zones agràries o forestals.

Tipus de regions urbanes:

- Àrea metropolitana, és el conjunt que formen una gran ciutat i les ciutats petites i mitjanes que l'envolten. És un sistema ben integrat, on la densitat de fluxos entre el nucli central i els nuclis que graviten al voltant, n'és la característica principal. La causa fonamental del desenvolupament de les àrees metropolitanes i dels fluxos que circulen són les contínues millores tecnològiques pels mitjans de comunicació i transport. El nucli central tendeix a especialitzar-se en activitats del sector terciari. Mentre que els nuclis urbans s'especialitzen en usos residencials i industrials, i en tenir equipaments comercials i d'oci en instal·lacions que requereixen grans superfícies. (Barcelona, València, Madrid...)

Diferenciació funcional (abans i ara)

1. La **funció administrativa i de serveis**, acostuma a desenvolupar-se a les parts més cèntriques del nucli principal. Poden ser àrees modernes de nova creació, amb edificis singulars com els gratacels. També poden trobar-se als barris més antics. Ha sofert una important degradació durant l'època d'industrialització, però s'han recuperat coincidint amb el creixement del sector dels serveis propi de l'era postindustrial

2. **Funció comercial**, són un important centre d'intercanvis. Concentrem tot un seguit d'activitats comercials on destaquen els comerços molt especialitzats i els grans magatzems o hipermercats, proveeix la població de la regió urbana. Els centres de serveis poden ser poc homogènis i presentar el que s'anomena especialització interna (es parla d'especialització interna en el

centre de les ciutats quan dins d'aquests centres es troben carrers a on predomina una activitat concreta. Ex: de botigues al barri de Salamanca a Madrid, el Passeig de gràcia a Barcelona).

3. **Funció residencial** d'una àrea metropolitana es desenvolupa en zones:

- Barris antics ocupats per persones amb rendes baixes. Els preus d'aquest habitatge són més baixos ja que la qualitat del barri també és més baixa (habitatges vells, qualitat mediambiental baixa, població amb rendes baixes). Això provoca que la tipologia de ciutadans que hi viuen són, econòmicament, molt similars però que s'agreuja amb l'arribada de població immigrant donant lloc a la segregació espacial.

- Eixample, zona que va aparèixer al voltant dels nuclis històrics al final del s. XIX i començament del XX. Es tracta d'espais residencials de classes mitjanes. La tendència ha estat convertir aquestes eixamples en zones de serveis, fet que ha provocat l'augment dels preus i la consegüent pèrdua de població, que s'establert en zones menys cares.

- A la perifèria :

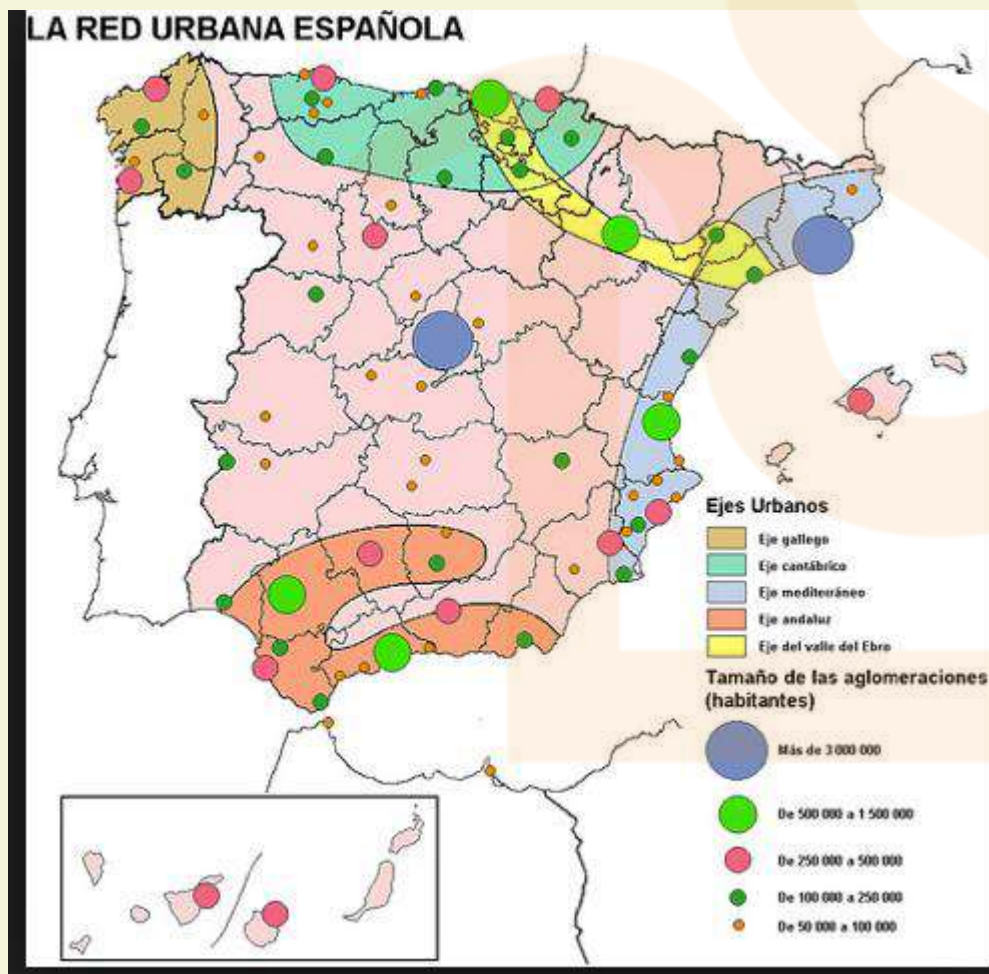
- Barris obrers o ciutats dormitori. Sense planificació urbanística

- **Àrees suburbanes.** Zones amb una funció residencial. Solen viure -hi persones amb un nivell econòmic mitjà o alt i no presenten ni la manca de planificació ni la degradació ambiental. Estan ben comunicats: carreteres i autopistes i els comerços es troben en grans superfícies de nova creació. En aquesta perifèria de les àrees metropolitanes apareix la ciutat difusa. Que pot ser: **continu rururbà** (els límits rural i urbà no estan definits) i zona rururbana (zona a on coincideixen característiques rurals i urbanes). Si envolten la ciutat, l'àrea metropolitana per definir-les es a servir el terme aurèola rururbana.

4. **Funció industrial.** Les grans factories estan situades en els anomenats **polígons industrials i parcs tecnològics** que acullen indústries de tecnologia puntera en el camp de l'electrònica, la informàtic...etc.

- *El sistema urbà espanyol*

Mapa bàsic

http://www.kalipedia.com/geografia-espana/tema/geografia-urbana/sistema-urbano-espanol.html?x=20070410klpgeodes_115.Kes&ap=0

Sistema urbà: format per un conjunt de nuclis de dimensions diferents que s'interrelacionen, que tenen unes àrees d'influència i s'organitzen de forma jeràrquica.

Les xarxes urbanes són sistemes dinàmics on els intercanvis entre els diversos nuclis esdevenen elements principals del seu desenvolupament.

Per conèixer l'organització i el desenvolupament de les xarxes urbanes, s'han elaborat diversos models teòrics que intenten descriure el creixement i la disposició espacial de les ciutats (Teoria del lloc central, que explicaria com la ciutat es converteix en punt de referència-central perquè ofereix béns i serveis i aquesta especialització la fa créixer. Punt d'atracció).
<http://geografia.laguia2000.com/economia/la-jerarquia-urbana-y-la-teoria-de-los-lugares-centrales>

Els sistemes estan configurats (el sòl, els immobles, les infraestructures productives i de serveis, els elements mòbils, les xarxes de comunicació i transport).

Per interpretar el nivell de desenvolupament d'un sistema urbà, cal conèixer-ne el grau d'integració (intercanvis).

Aquest intercanvis o fluxes poden ser: persones, vehicles, productes manufacturats...etc. Quan diem que hi ha un nivell baix d'intercanvis parlem d'un sistema poc integrat.

Actualment aquesta integració arriba a totes les ciutats i no únicament d'un territori sinó de tot el món. Parlem, doncs, de globalització (tendència de les estructures socioeconòmiques a assolir un abast mundial).

Característiques

Està format per:

1. Criteri funcional

- dos metròpolis nacionals: Madrid (amb més centralitat) i Barcelona - característiques funcionals són:

- La funció principal és la cultura i l'espargiment.

- Les funcions secundàries són: comerç, informació serveis financers i de les empreses.

- Set metròpolis regionals: València, Sevilla, Bilbao, Saragossa, Valladolid, La Corunya i Palma de Mallorca. Es caracteritzen per tenir:

- Funció principal: administrativa i comercial

- Funcions secundàries: sanitat, transport i comunicacions, culturals, informació i serveis financers

- Quinze ciutats mitjanes, quasi totes amb més de 200.000 habitants. Són centres terciaris que actuen dins de l'àmbit regional (subsistemes). Es tracta de capitals provincials, capitals econòmiques i/o de ciutats turístiques, terciàries especialitzades o de petites ciutats que s'han desenvolupat. Les seves funcions principals són:

- Equipaments socials (educació i sanitat)

- Financers

- Informació

Les 34 ciutats restants són o ciutats provincials, petites ciutats industrials amb un rang terciari més baix.

4.1.b) Criteri numèric:

Seguint el nombre d'habitants

<http://www.codigospostal.org/ciudades-mas-100000-habitantes.html>

- **Xarxa d'influències econòmiques entre les ciutats espanyoles**

- Eix atlàntic-gallec: relaciona les ciutats gallegues: A Corunya, Vigo, Orense i Lugo
- Eix cantàbric: Es diferencien tres zones:

-Triangle asturià: Oviedo, Gijon i Avilés

- Zona Cantàbrica: Santander i Torrelavega amb connexió econòmica amb Burgos.

- País Basc: Bilbao, San Sebastià, Donosti i Vitoria amb connexió amb Logroño i Pamplona.

- Eix de l'Ebre: Enllaça dos eixos: El seu centre és Saragossa

- Cantàbric: Zona del País Basc

- Mediterrani: Zona de Barcelona

- Eix mediterrani: Des de Girona fins a Múrcia, inclou totes les ciutats costaneres de Catalunya, València i Múrcia.
- Doble eix andalús:

- Eix del Guadalquivir: Des de Còrdoba, Sevilla i Linares

- Eix litoral andalús: Des de Huelva, Cadis, Algeciras, Màlaga, Ganada i Almeria

En el futur poden aparèixer un gran eix que agafi la meitat de la península: Oporto, León, Burgos, Valladolid, Saragossa i Barcelona

Per funcions econòmiques

- Sector primari: Zona asturiana, Castella-Lleó, ciutats gallegues, llevantines, murcianes i extremenyas.
- Sector industrial: Catalunya i País Basc.
- Sector terciari: a) Barcelona i Madrid, són les més importants.

“ cultural: Santiago, Toledo, Mérida, Segovia...etc.

“ turístic: Mallorca, Las Palmas

“ salut, universitat, festiu, esport...etc.

*** La ciutat centre de poder**

Els centres de poder econòmic del món es situen sempre en ciutats. Això ,doncs, no és d'estranyar que els centre de poder econòmic també es situen en centre urbans. Aquesta posició central com a centre de poder econòmic i polític ha comportat que la ciutat sigui la capital del territori que exercirà a escales territorials diferents (atenent al país). Si definim la capitalitat diem que és el lloc on està centralitzat el poder d'un Estat i on es troba el govern que representa. A les capitals es troben els edificis que tenen una clara identitat, administrativa, diplomàtica i política. Trobem els ministeris, les ambaixades i les corts o parlaments.

Respecte a la ubicació es segueixen diferents criteris:

- la capital es situa a la ciutat més important econòmicament i demogràficament (Londres).
- “ “ una ciutat sense cap pes però que es vol que sigui el centre del poder polític(Washington).
- “ “ *en indrets deshabitats i s'aixeca de nova planta (Brasília).*

- *Polítiques urbanes*

Amb l'aprovació de la nova Constitució de 1978, l'Estat Espanyol queden estructurades tres nivells d'administracions amb competències emn el disseny de les polítiques urbanes: l'estatal, l'autonòmic i el local.El ministeri de la Vivenda compta amb competències en l'àmbit de política urbana i es desenvolupa mitjançant els següents instruments:

- Les Comunitats Autònomes compten amb competències per al disseny de les seves polítiques urbanes comptant amb capacitat legislativa pr a l'aprovació de les seves pròpies lleis urbanístiques.
- Els Ajuntaments participen igualment en el disseny i posada en pràctica de les seves pròpies lleis.
- L'Administració General de l'Estat, desenvolupa polítiques urbanes d'acord amb les seves competències sectorials, fonamentalment en els àmbits de vivenda, sòl, comunicacions i transport

"La nueva Ley de Suelo estatal aborda el régimen del suelo y la igualdad en el ejercicio de los derechos constitucionales a él asociados: además de los derechos y deberes asociados a la propiedad, los derechos constitucionales de participación ciudadana en los asuntos públicos, el de libre empresa, el derecho a un medio ambiente adecuado y, especialmente, el derecho a una vivienda digna y adecuada, al que la propia Constitución Española vincula directamente con la regulación de los usos del

suelo en su artículo 47.

Plan de Vivienda (2005-2008), que plasma la coordinación y cooperación con el resto de las Administraciones implicadas y agentes del sector. Las principales novedades y líneas de financiación del nuevo Plan son el fomento de la vivienda en alquiler y de la regeneración del tejido urbano residencial mediante Áreas de Rehabilitación Integral y las ayudas específicas para los jóvenes. Las Comunidades Autónomas son las encargadas de gestionar la ejecución del Plan en su territorio y, en varios casos, arbitran ayudas complementarias a las del Plan estatal.

Política de Suelo. El Ministerio está desarrollando la política de gestión de suelo de titularidad estatal, no destinado actualmente a usos administrativos, para destinarlo a dotaciones, equipamientos y vivienda protegida. Dicha gestión se concierta con las Comunidades Autónomas y Ayuntamientos. Muchos de estos suelos pertenecen a antiguas instalaciones militares del Ministerio de Defensa, e instalaciones ferroviarias o portuarias en desuso del Ministerio de Fomento. En otros casos se trata de terrenos adquiridos por SEPES (Entidad Pública Empresarial de Suelo dependiente del Ministerio de Vivienda) para hacer desarrollos residenciales o parques empresariales. Como resultado de esta política -y de acuerdo con los datos disponibles en enero de 2007-, se han comprometido más de 17 millones de m² de suelo para más de 52.000 viviendas protegidas, y se han movilizado más de 3 millones de m² de suelo para otros usos de interés social, como dotaciones y equipamientos educativos, culturales o sociosanitarios

Sistema de Información Urbana (SIU). El Ministerio de Vivienda está desarrollando un sistema de información basado en variables estadísticas e información sociodemográfica, para conocer la realidad urbana y territorial. Dicho sistema servirá de soporte para la producción de informes y estudios monográficos, procesos de toma de decisión de las políticas urbanas, y proporcionará mayor transparencia al mercado del suelo. Uno de sus resultados es la publicación de Atlas estadísticos de las Áreas Urbanas en España"

LA PLANIFICACIÓ URBANA

Totes aquelles persones o entitats que intervenen en la producció d'espai urbà es diuen agents urbans. Aquest poden ser ciutadans, societats, companyies i que mitjançant les seves actuacions van construir i donant forma a la ciutat.

Els agent urbans són:

- Propietaris del sòl: crear nous espais urbans.
- Promotors immobiliaris: construeixen, venen, lloguen...etc.
- Propietaris d'industrials: alliberen terrenys a les ciutats.
- Ciutadans: busquen espais públics i treballen per tal d'obtenir espais col·lectius que satisfacin necessitats.
- Organismes públics: agents de desenvolupament urbà que decideixen quina orientació ha de prendre el creixement.
  - **Indicadors de qualitat (ens serveixen per fer comparacions entre les diferents ciutats i fixe-u-vos en la quantitat d'indicadors que ajuden en a veure quin és el nivell de desenvolupament o de vida del que gaudeixen els seus habitants).**

1. Definició:

Un **indicador** és una mesura estadística d'un concepte, basat en una anàlisi teòrica prèvia, l'objectiu de la qual és la descripció de l'estat de la societat (indicadors socials), i l'eficàcia final de les polítiques socials (indicadors de control de gestió). Així, per tant, als indicadors hi precedirà, primer un objectiu al que hi serveix una observació empírica. L'observació és el primer pas per apropar-se al fet o esdeveniment, que caldrà convertir en taxes o percentatges per a enriquir la lectura de la informació absoluta en un posicionament relatiu respecte de sí mateix (del total de població) i/o d'altres unitats territorials.

Les **taxes** són indicadors de freqüència. Indiquen les mitjanes dels fets proporcionals amb intervals conceptuals, així doncs, és la proporció que representa el nombre de successos del tipus que sigui en la població en què es produeixen.

Un **índex** intenta representar diferents paràmetres o variables en un sol número, per tant el seu resultat serà molt relatiu i complexa. Nombre que expressa la relació entre dues o més magnituds.

1. Pressupostos municipals

Despesa pública.- volum de les despeses fetes per l'Administració per satisfer les necessitats col·lectives.

Ingressos tributaris.- Ingressos obligatoris, sense contrapartida, reemborsables per a objectius públics -incloent-hi l'interès recaptat endarreriments d'impostos i les sancions recaptades per la manca pagament d'impostos o pel seu pagament fora de termini- nets reemborsament i altres transaccions correctives.

Pressupost.- És l'expressió comptable del pla econòmic del sector públic per a un període de temps determinat (generalment un any). Cada entitat pública amb personalitat jurídica pròpia té el seu pressupost en què es reflecteixen, de manera desagregada, les corresponents previsions d'ingressos i limitacions de despeses.

Pressupost consolidat.- És el pressupost conjunt de diverses entitats públiques un cop compensada les seves transferències internes. El pressupost consolidat del grup municipal inclou el de l'Ajuntament, el dels organismes autònoms amb personalitat jurídica, els de les societats mercantils amb capital totalment municipal i els de les empreses participades en majoria de capital municipal, un cop compensades les seves transferències internes.

2. Població

Creixement natural.- Nombre de naixements menys el nombre de defuncions.

Creixement vegetatiu.- indica l'augment o descens de la població que es produeix com a resultat de la diferència entre nascuts vius i morts.

Densitat de població.- Relació entre el total d'habitants del municipi i la superfície d'aquest. $\text{Densitat de població} = \text{habitants} / \text{km}^2$

Edat mitjana.- Relació entre el sumatori dels anys viscuts de la població i la població de referència.

Esperança de vida al néixer.- El nombre mitjà d'anys que pot esperar viure una persona en néixer si es mantinguessin les condicions de mortalitat per edats que s'observa en un any precís. Es calcula mitjançant la taula d'extinció d'una població estacionària.

Índex d'envelliment.- Relació entre la població de 65 anys i més i la població de 0 a 14 anys.

Taxa d'envelliment = $\text{Població de 65 anys i més} / \text{població 0-14 anys}$.

Índex de dependència demogràfica³- Relació entre els individus en edat de no activitat econòmica respecte als individus en edat activa. Mesura el pes que ha de suportar la població teòricament productiva (no dependent) per mantenir la població infantil i anciana (dependent).

Índex de dependència demogràfica = $(\text{pobl. 0-14 anys} + \text{pobl. 65 anys i més}) / \text{pobl. 15-64 anys}$

Índex de masculinitat.- Proporció entre el número d'homes i el de dones. Com més s'acosti a 100 representarà un major equilibri entre el nombre d'homes i de dones.

Índex de masculinitat = $\text{població masculina} / \text{població femenina} * 100$

Població de dret.- Es compon de totes les persones que tenen la residència en el territori de referència, estan presents o absents en el moment que es realitza el Cens. La població de dret és la població legal del territori que es tracta.

Població de fet.- Es compon de totes les persones que en la data censal es troben en el territori de referència tant si tenen la residència en el mateix municipi en què se censen (residents presents) com si hi estan de pas (transeünts).

Saldo migratori- Diferència entre la immigració i l'emigració registrada en un període definit.

Saldo migratori = Immigracions- Emigracions

Taxa de creixement anual.- Percentatge d'augment anual de la població, generalment expressat com taxa exponencial. És el resultat net de les taxes de natalitat, mortalitat i migració.

Taxa de fecunditat.- És la relació entre els naixements d'un any donat i el total de dones en edat fèrtil (16-49 anys).

Taxa de fecunditat = Naixements/ no dones 16-49 anys *1000

Taxa de joventut.- Relació entre la població de 15 a 24 anys i la població total.

Taxa de joventut = Població 15-24 anys *100/ població total

Taxa (bruta) de mortalitat.- Relació entre les defuncions d'un any donat i la població total. Nombre de defuncions a l'any per cada 1000 persones de la població total. Donat que pot ser afectada per les variacions en l'estructura de la població per edats, sovint se l'anomena taxa bruta de mortalitat.

Taxa de mortalitat = Defuncions *1000/ població

Taxa de mortalitat infantil.- Relació entre les defuncions de nens/es de menys d'un any d'edat, en un any donat, i la població que encara no ha complert un any d'edat.

Taxa de mortalitat infantil = Defuncions nens <1 any/població<1 any *1000

Taxa (bruta) de natalitat.- Relació entre els naixements d'un any donat i la població total. Relació entre el nombre de nascuts vius registrats durant un any sobre la població mitjana durant l'esmentat any en un determinat territori.

Taxa de natalitat = Naixements *1000/ població

Índex sintètic de fecunditat.- El nombre de fills que podrà tenir una dona al llarg de la seva vida fèrtil si es comporta com les dones de la població de referència. Si l'índex és inferior a 2,1 no hi haurà reemplaç generacional. S'utilitza per veure la dinàmica de la població.

Índex sintètic de fecunditat = nombre mig de fills per dona

Índex de sobreenvelliment.- El nombre de persones més grans de 75 anys que hi ha per cada persona més gran de 65 anys.

Taxa de sobreenvelliment = Població de 75 anys i més/ població de 65 anys i m

3. Treball

Assalariats- Són aquells treballadors per compte d'altri. Cal distingir-los dels ocupats en general, concepte que inclou també els que treballen per compte propi.

Atur femení registrat.- Població femenina aturada registrada a les OTG.

Atur juvenil registrat.- Població juvenil aturada registrada a les OTG.

Atur registrat- Conjunt de persones de 16 anys i més sense ocupació, que en un mes concret, tenen demandes d'ocupació pendents de satisfer l'últim dia d'aquest mes, a les Oficines de Treball de la Generalitat, llevat dels col·lectius següents: treballadors sense disponibilitat immediata per al treball o en situació d'incompatibilitat amb l'ocupació, treballadors que demanin exclusivament un treball de característiques específiques (com ara una feina a l'estranger) i els treballadors eventuais agraris beneficiaris del subsidi especial de desocupació. També se n'exclouen aquelles persones que es neguen injustificadament a participar en cursos de formació ocupacional.

Baixes d'ocupació.- Totes aquelles persones que es donen de baixa a les oficines d'ocupació, atès que han trobat un lloc de treball o perquè no han renovat la demanda d'ocupació.

Contractacions- Número de contractes (acord laboral escrit entre el treballador nou contractat i una empresa) registrats en les oficines de l'INEM.

Els contractes es registren en l'oficina a la qual pertany l'empresa contractant.

Contractació juvenil.- Número de contractes juvenils (població de 16 a 25 anys).

Contractació registrada.- Número de contractes laborals registrats a les Oficines de Treball de la Generalitat en un moment donat.

Demandes d'ocupació.- Totes aquelles persones que es registren a les oficines d'ocupació per buscar un lloc de treball. Inclou els aturats i els treballadors que desitgen canviar de treball.

Impost d'Activitats Econòmiques⁴.- L'impost que grava les activitats econòmiques que es duen a terme en un municipi. Cal tenir present, però, que es tracta d'activitats econòmiques i que per tant una empresa podrà pagar més d'un IAE en concepte de les diferents activitats que realitzi.

Índex d'absorció de la força de treball.- Relació de l'atur registrat i l'ocupació assalariada. L'absorció de la força de treball és més satisfactòria quan tendeix a 0.

Índex d'absorció de la força de treball = $\text{Atur registrat} / \text{ocupació assalariada}$

Índex d'autocontenció.- Relació entre el total d'ocupats residents del municipi i el total de llocs de treball en el municipi.

Índex d'autocontenció = $\text{desplaçaments dins del municipi} * 100 / \text{total llocs de treball}$

Mobilitat obligada. Tot desplaçament indispensable per poder realitzar les activitats laborals o estudiantils.

Ocupació assalariada.- Població de 16 anys i més que realitza una activitat remunerada per compte d'altri i que està afiliada a la Seguretat Social en centres de cotització radicats al municipi o territori.

Població activa- Totes les persones de 16 anys i més, que tenen ocupació remunerada o estan disponibles a tenir-la, i en el moment censal estan fent gestions per incorporar-se al treball. Només es considera població activa qui declara treballar o estar disposat a fer-ho.

Població activa = $\text{individus ocupats} + \text{aturats} + \text{cerquen feina}$

Població desocupada- Totes les persones de 16 anys i més, que no treballen, busquen feina i estan disponibles per treballar. Inclou els que busquen la primera feina i els que ja han treballat anteriorment.

Població inactiva- Totes les persones de 16 anys i més, classificades en els següents grups funcionals: les que exclusivament treballen a la llar, estudiants que no treballen, jubilats o retirats de l'activitat econòmica, incapacitats per treballar i altres.

Població ocupada- Totes les persones de 16 anys i més, que han treballat en una ocupació de forma remunerada, com a mínim una hora durant la setmana de referència, per compte propi o d'altri, incloent-hi les persones temporalment absents que esperen la seva reincorporació.

Taxa d'atur femení registrat.- Relació entre la població femenina desocupada i la població activa femenina.

Taxa d'atur femení registrat = Pobl. femenina desocupada *100/ pobl. activa femenina

Taxa d'atur juvenil registrat.- Relació entre la població de 16 a 25 anys i la població activa de 16 a 25 anys.

Taxa d'atur juvenil registrat = Pobl. jove desocupada *100/ pobl. jove activa

Taxa d'atur registrat.- Relació entre la població desocupada registrada a les oficines d'ocupació (OTG per al cas de Catalunya) i la població activa.

Taxa d'atur registrat = Població desocupada *100/ població activa

Taxa d'activitat.- Relació entre la població activa i la població de 16 anys i més, en un any donat.

Taxa d'activitat = Població activa *100/ població de 16 anys i més

Taxa d'ocupació assalariada.- Relació entre els ocupats assalariats i la població activa, en un any donat.

Taxa d'ocupació assalariada = Ocupats assalariats/ població activa *100

Taxa de temporalitat contractual.- Relació entre el número de contractes no fixes i els contractes totals, en un període donat.

Taxa de temporalitat contractual = $\text{Contractes no fixes} * 100 / \text{contractes totals}$

Taxa de temporalitat contractual joves.- Relació entre el número de contractes no fixes a joves (població de 16 a 25 anys) i els contractes totals a joves.

Taxa de temporalitat contractual joves = $\text{Contractes no fixes joves} * 100 / \text{contractes totals joves}$

4. Empresa

Activitat econòmica.- És l'activitat conscient i intencional dirigida als camps de la producció i de la distribució de béns i a la realització de finalitats definides materialment.

Dimensió empresarial.- Grandària de l'empresa segons els seus assalariats.

Empresa- Organització amb comptabilitat independent, sotmesa a una autoritat rectora, que pot ser una persona física o jurídica, constituïda amb l'objecte d'exercir, en un o diversos locals, alguna o diverses activitats econòmiques de béns i serveis. A efectes estadístics de la Seguretat Social, s'entén com a empresa els centres de cotització a la Seguretat Social amb un o més treballadors assalariats. No s'inclouen, per tant, les empreses sense treballadors assalariats (autònoms).

Exportació- És el valor dels béns i serveis que es venen fora d'un àmbit econòmic determinat, generalment un país.

Producte interior brut- És la suma dels valors finals dels béns i serveis produïts dins d'un espai econòmic durant un període de

temps determinat exclouent el consum intermedi utilitzat en la producció. Per tant inclou el que produeixen els factors estrangers ubicats dins d'aquest espai, però no el que produeixen els factors propis emplaçats a l'estranger. El període de temps que es considera és un any i la variació d'aquesta magnitud macroeconòmica sol utilitzar-se per mesurar el creixement econòmic. S'anomena brut, perquè en ell no es dedueixen les amortitzacions.

Productivitat aparent Milions - Relació entre el PIB total estimat en milions de pessetes i els llocs de treball existents a les empreses de la localitat. Productivitat aparent = PIB/ llocs de treball existents a les empreses del municipi

5. Consum

Consum- És l'ús final de béns i serveis per tal d'obtenir-ne satisfaccions directes. Part de producció d'un país que desapareix durant l'exercici i no s'incorpora a l'estoc de capital.

6. Rendes

Rendes del treball dependent.- Ingressos salarials obtinguts en conceptes de relacions laborals per altri.

Renda familiar disponible- És la renda de la qual disposen les famílies residents en l'espai econòmic per a destinar-la al consum final o a l'estalvi. Detecta el flux d'ingressos en un determinat període, obtingut per les famílies i institucions no lucratives (excloses administracions públiques), una vegada deduïts els impostos directes i les cotitzacions socials. Són els ingressos que són susceptibles de ser aplicats al consum i/o a l'estalvi, entenent per estalvi, l'estalvi net que les llars poden destinar a l'adquisició d'un nou equip de capital o a la inversió financera.

Renda familiar disponible per càpita.- És el que percep un individu com a fruit del capital o per remuneració del treball.

7. Transport i circulació

Índex d'ocupació dels autobusos urbans.- Relació entre el total dels viatgers i el número de quilòmetres comercials de les línies urbanes.

Índex d'ocupació dels autobusos urbans = $\text{no viatgers} / \text{Km comercial}$

Pernoctacions- És el nombre de places ocupades en un establiment hotel·ler.

8. Salut pública

Cobertura d'assistència primària reformada.- Relació entre la població atesa en el Centre d'Atenció Primària i la població de referència. És el nombre d'habitants que els hi pertoca un CAP determinat.

Cobertura d'assistència primària reformada = $\text{població atesa} / \text{població de referència}$

Taxa d'incidència a la tuberculosi.- Nombre de casos nous de tuberculosi per 100.000 habitants, en un any.

Taxa d'incidència a la tuberculosi = $\text{no de casos nous afectats de tuberculosi} / 100000 \text{ hab.}$

Taxa d'incidència de la Sida.- Nombre de casos nous infectats de la Sida per 100.000 habitants, en un any.

Taxa d'incidència a la Sida = $\text{no de casos nous d'infectats a la Sida} / 100000 \text{ hab.}$

Taxa d'incidència de drogoaddicció.- Nombre drogoaddicció per 1.000 habitants, en un any de

9. Medi Ambient

Accés al sanejament.- És el percentatge de població amb un accés raonable als mitjans sanitaris d'abocament d'excrements i residus, incloent-hi les letrines exteriors i les de compostatge.

Diòxid de sofre- És un dels principals contaminants d'entre els compostos de sofre, resultant dels processos de combustió. Conjuntament amb els fums negres, se'l considera un indicador bàsic de la contaminació de l'aire. Es mesura pel mètode de la thorina mitjançant la mitjana de les dades mensuals. Es considera nivell baix entre 0 i 60 mg/m³, per tant a partir d'aquesta dada, serà negatiu.

Partícules en suspensió- Partícules contaminants presents en l'atmosfera, de petita dimensió (a vegades microscòpiques), però més grans que les molècules. Es generen en els processos de combustió, ja siguin industrials o de vehicles. Es mesura mitjançant la mitjana de les dades mensuals, essent nivell de contaminació moderada la que oscil·la entre 60 i 180 mg/m³, per tant el que superi aquesta xifra, es considera negatiu pel municipi.

Recollida selectiva de residus.- Acció que fan els municipis o per ordre d'aquest, de recollir els residus generats als habitatges, els que són fruit de l'activitat comercial, els procedents dels edificis d'oficines, escoles, despatxos governamentals i petites empreses que separen, per tal de sotmetre'ls a un procés de reciclatge.

Reciclatge de residus.- La reutilització del material desviat del gruix dels residus, excepte el reciclatge en plantes industrials i la reutilització del material com a combustible. La proporció de reciclatge és l'índex de la quantitat reciclada en relació amb el consum aparent.

10. Educació

Analfabet.- Persona que declara al Padró no saber llegir ni escriure.

Despesa en educació.- Despeses en proveïment, gestió, inspecció i suport d'escoles, universitats, institucions d'orientació professional, tècnica i d'altre tipus de formació, i serveis d'administració general i complementaris.

Taxa d'analfabetisme.- Relació entre els analfabets de 15 anys i més i la població compresa entre aquestes mateixes edats, en un any donat.

Taxa d'analfabetisme = Analfabets de 15 i+ anys/ població de 15 i+ anys

Seguretat i protecció ciutadana

Taxa de denúncies.- Relació entre el número de denúncies i la població total, en un any donat.

Taxa de denúncies = no denúncies/ població

Taxa de població reclosa.- Relació entre el total de població reclosa d'un municipi i la població total.

Taxa de població reclosa = no pobl.reclosa*1000/ població

Taxa delictiva.- Relació entre el número de delictes i la població total, en un any donat.

Taxa delictiva = no delictes/ població

11. Urbanisme i habitatge

Densitat dels habitatges.- Relació entre el no d'habitatges i la superfície del municipi.

Densitat dels habitatges = no habitatges/ Km

Habitatge- És el recinte estructuralment separat i independent que per la forma en què va ésser construït, reconstruït, transformat o adaptat, pot ser, o és efectivament i realment, habitat per persones.

Habitatge buit- És aquell que, sense trobar-se en estat ruïnós ni ser utilitzat com a residència principal o secundària, es troba deshabitat.

Habitatge familiar- Tota habitació o conjunt d'habitacions que ocupen un edifici o una part que n'està estructuralment separada, i que per la forma en què van ser construïdes, reconstruïdes o transformades, es destinen a l'habitatge.

Segons el Cens de població i d'habitatges, es considera habitatge familiar aquell habitatge destinat a ser habitat per una o diverses persones i en la data censal no s'utilitza per a altres fins. Dins d'aquest concepte es distingeixen: habitatges principals, habitatges secundaris i habitatges desocupats. Comprèn també aquells habitatges que no essent principals no han pogut ser classificats com a secundaris ni desocupats per no haver estat possible obtenir-ne informació.

Habitatges iniciats- És el projecte d'obra residencial visat pels col·legis d'aparelladors.

Habitatges ocupats- Són els habitatges principals (destinats a residència permanent o habitual) i els secundaris (utilitzats només temporalment, en cap de setmana, vacances o en determinats casos).

Índex de concentració ocupacional.- Relació entre la població ocupada en un subsector del municipi i la població ocupada al sector referit del subsector en el mateix municipi, en un any donat.

Índex de concentració ocupacional = Pobl. Ocupada en el sector tèxtil *100/ Pobl. Ocupada a la indústria.

Llar- Conjunt d'ocupants d'una mateixa habitació (residència principal), qualsevol que siguin els llaços que els uneixen.

Llicències d'edificació.- Nombre de llicències per reformar, ampliar i construir de nou, habitatges, locals comercials, locals industrials i garatges en m2.

Mitjana d'ocupació d'habitatges.- Número de persones per habitatge. Quant més baixa millor, menys persones cohabitaven a una mateixa vivenda.

Mitjana d'ocupació dels edificis = persona/habitatge

Període mitjà de construcció.- L'antiguitat mitjana dels habitatges d'una àrea determinada.

Període de construcció més freqüent.- Interval de temps on l'edificació d'habitatges ha estat la més repetida.

Taxa d'habitatges de lloguer.- Relació entre el número d'habitatges de lloguer i el total d'habitatges, independentment del seu règim de tinença.

Taxa d'habitatges de lloguer = no habitatges lloguer/ total habitatges

Taxa d'habitatges de propietat.- Relació entre el número d'habitatges de propietat i el total d'habitatges, independentment del seu règim de tinença.

Taxa d'habitatges de propietat = no habitatges propietat/total habitatges

Definició segons l'Anuari Estadístic de Terrassa 1999

Unitat familiar- Conjunt de persones que resideixen en un mateix domicili, es censen i/o empadronen conjuntament (consten en el mateix

Font: Dades tretes de glossari

- Si vols conèixer més sobre la història de l'Urbanisme

<http://www.ub.edu/geocrit/aracne/aracne-101.htm>